

På väg till Emmaus

- om vandring och pilgrimsskap

Hans-Erik Lindström

Hans-Erik Lindström, På väg till Emmaus - om vandring och pilgrimsskap
(2019)

Bilder:

Ikonen på omslaget är målade av Gunhild Grarup
efter förlaga av Syster Abraham.

Foton: Gunhild Grarup.

Vandringsmannen vid "Uppbrott": Steinar Pettersen, Kiel.

Innehåll

Inledning

Berättelsen om Emmausvandringen

Uppbrott – från Jerusalem (i långsamhet)

Vandring – till Emmaus (i frihet)

Möte – med okänd följeslagare (i delande)

Rastplats – utmed vägen (i bekymmerslöshet)

Bön – den viktiga välsignelseakten (i tystnad)

Måltid – dela brödet (i enkelhet)

Mål – att berätta för världen (i andlighet)

Efterord

Inledning

Finns det egentligen någon bättre beskrivning av pilgrimsvandringens speciella egenart än Emmausberättelsen? Knappast. Det är som om berättelsen om de två förundrade och sökande vandrarna på väg till den lilla byn Emmaus representerar de människor som idag bär på en förhoppning efter ”något mer” i tillvaron. De som vill ut på de eviga frågornas vandringsled och söka svar på de många obesvarade och latent liggande ”längtorna” efter mening och livsmod som kanske legat och pyrt ett helt liv i huvud och hjärta. Mötet med den uppdykande främlingen, som slår följe med de två pilgrimerna, förändrar deras liv. Så är det ofta under en pilgrimsvandring. Möten med främmande och helt okända människor kan förändra ens liv genom att man delar med sig av sina livsberättelser. Plötsligt kan dolda skikt inuti bli tydliga och man kan få syn på det man tidigare inte sett och förstått. Livet glimmar till. Kropp och själ i samspel. Fötterna tar oss framåt i den yttre vandringen och själen bevattnas av delande och stillhet i den inre.

Den här skriften berättar om sju begrepp – *pilgrimens ledord* – som ofta används under den fysiska vandringen, men också under hela vår livsvandring. Orden uppbrott, vandring, rastplats, måltid, bön, möten och mål beskriver något om pilgrimsvandringens ”kropp och själ” – om den yttre och inre vandringen. Kring dessa ord formas också denna berättelse om vägen till Emmaus. Under varje ledord finns ett avsnitt med de sju begreppen - *pilgrimens nyckelord* - frihet, enkelhet, tystnad, bekymmerslöshet, långsamhet, andlighet och delande. Texten till de senare har tidigare varit införda i boken ”På väg – att leva som pilgrim i ett höghastighetssamhälle” (Vadstena Pilgrimscentrums eget förlag ”Peregrinus” 2017).

Vi är alla på vandring på den led som kallas livets. Vi har alla ett uppbrott bakom oss i och med vårt livs tillblivelse och vi är alla på väg mot det mål som väntar bortom och bakom detta livet. Vi är alla i den meningen – pilgrimer.

Pax et bonum! (Frid och allt gott)

Hans-Erik Lindström

Emmausberättelsen

Samma dag var två lärjungar på väg till en by som ligger en mil från Jerusalem och som heter Emmaus. De talade med varandra om allt det som hade hänt. Medan de gick där och samtalade och diskuterade kom Jesus själv och slog följe med dem. Men deras ögon var förblindade och de kände inte igen honom. Han frågade: "Vad är det ni går här och talar med varandra om?" De stannade och såg sorgsna ut, och den ene som hette Kleopas svarade: "Du måste vara den ende som har varit i Jerusalem och inte vet vad som hänt där under dessa dagar."

"Vad har hänt?" frågade han. De svarade: "Detta med Jesus från Nasaret, han som var en profet, mäktig i ord och gärning inför Gud och hela folket. Han blev utlämnad av våra överstepräster och rådsherrar, och de fick honom dömd till döden och korsfäst, medan vi hoppades att han var den som skall befria Israel. Men till allt detta kommer att det är tredje dagen sedan det här hände, och nu har några kvinnor bland oss gjort oss uppskakade. De var vid graven tidigt i morse men fann inte hans kropp, och då kom de tillbaka och berättade att de i en syn hade sett änglar som sade att han lever. Några av de våra gick ut till graven och de fann att det var så som kvinnorna hade sagt. Honom själv såg de inte." Då sade han: "Förstår ni så lite, är ni så tröga till att tro på det som profeterna har sagt? Skulle inte Messias lida detta och gå in i sin härlighet?"

Och med början hos Mose och alla profeterna förklarade han för dem vad som står om honom överallt i skrifterna. De var nästan framme vid byn dit de skulle, och han såg ut att vilja gå vidare, men de höll kvar honom och sade: "Stanna hos oss. Det börjar bli kväll och dagen är snart slut." Då följde han med in och stannade hos dem. När han sedan låg till bords med dem tog han brödet, läste tackbönen, bröt det och gav åt dem. Då öppnades deras ögon och de kände igen honom, men han försvann ur deras åsyn. Och de sade till varandra: "Brann inte våra hjärtan när han talade till oss på vägen och utlade skrifterna för oss?"

De bröt genast upp och återvände till Jerusalem, där de fann de elva och alla de andra församlade, och dessa sade: "Herren har verkligen blivit uppväckt och han har visat sig för Simon." Själva berättade de då vad som hade hänt dem på vägen och hur han hade gett sig tillkänna för dem genom att bryta brödet. (Lukas 24:13-35)

Uppbrott – från Jerusalem

”... men Petrus sprang genast bort till graven. När han lutade sig in såg han bara linnesvepningen ligga där, och han gick därifrån full av undran över det som hade hänt” (Luk. 24:12).

Ett – två, ett – två. Vänster – höger, vänster – höger. Fötterna gick av sig själva. I långsamhetens tempo. Dröjande, osäkra, vilsna. De två vännerna hade just påbörjat sin vanliga vandring hem igen. Till hembyn. Men den här gången med förvirring och stor undran. Vad skulle man tro? De hade ju bara för några dagar sedan lyssnat på honom. Under påskveckan hade han som vanligt samlat en stor skara åhörare utmed tempelgången tätt intill själva templet. De hade själva varit där och hört honom. Han hade varit full av liv

och talat, med pondus och auktoritet om ett annorlunda rike – ett som inte var av den här världen, hade han sagt. De hade väl inte förstått allt han sa, men hade ändå blivit alldeles uppfångade av hans egenartade utstrålning. Budskapet hade varit så klart för dem alla. I riket, hade han sagt med kraft, skulle man vända andra kinden till och gå två mil med någon även om han bara behövde gå en mil.

I riket skulle man inte döma varandra och dela med sig av det man ägde till dem som bättre behövde. Han hade sagt att man till och med skulle försöka älska sina fiender! De minns att det skapat stor förvåning och hos några en upprördhet över att det var alltför orealistiskt och orimligt. Men de flesta tog till sig hans ord och hade blivit djupt berörda över det sällsamma budskapet. Och så hade han sagt att detta rike inte var av den här världen. För vilka skulle det då vara? Men alltfler hade kommit den där eftermiddagen i stekande sol för att lyssna till denne predikant och profet, som var så annorlunda alla andra förkunnare de kunde minnas att de hört. Den här mannen var sällsam.

Och nu hade det berättats för dem att han hade blivit anklagad för brott mot kejsaren och blivit korsfäst i fredags. De hade inte själva varit på plats men hört andra som varit det. De hade blivit djupt sorgsna över den hemska domen och den brutala avrättningen.

Men nu hade vänner till dem berättat några häpnadsväckande nyheter. Kroppen av den avlidne Jesus av Nasaret var försvunnen. Hans lärjungar hade varit vid graven i morse och den hade varit tom. Bara några tygstycken hade legat kvar och doften av några oljor som kroppen insmorts med i fredags. Men nu fanns ingen där. Alldeles tomt hade det varit. Så berättades det för dem att några kvinnor hade mött en ängel som sagt att Jesus inte var där. Han hade uppstått från de döda. Detta var ju alldeles otroligt. Hur var det möjligt? Först ett uppbrott från livet. Sedan ett uppbrott från döden. Ja, vad hade egentligen hänt...

Långsamhet – uppbrottets tempo

Från en sekund till en annan kan livet förändras. Utan förvarning kan livet ta en helt ny vändning. De snabba förändringarna som då och då sker i våra liv är nästan alltid ovälkomna och ofrivilliga. De leder ofta till kriser av olika slag. Vi skulle nog helst vilja vara utan dem. De gör ont. Livet kan vara en sträng läromästare. När livet gör oss illa vill vi helst inte veta av det. Senare i livet kan vi dock uppleva förändringarna som mer eller mindre meningsfulla.

Men oftast sker uppbrott – både frivilliga och ofrivilliga – i ett långsammare tempo. De tar lång tid på sig att mogna innan man är framme vid beslutet att bryta upp – från ett ensidigt och monotont arbete, från en relation som gått i stå, från en extravagant livsstil eller från en agnostikers sökande efter en gudstro. Alla dessa uppbrott brukar ha en lång förhistoria. Det tar tid att bryta upp. Man ger sig inte ut i en okänd ny livsfas med mindre än att man känner sig mogen för uppbrottet. Man kommer till en gräns. Man vill inte mer. Ibland kan man ångra ett alltför snabbt uppbrott. Man hade behövt mer tid. Det är därför de flesta uppbrott man gör i livet bör få ta tid.

Våra liv formas till stor del av både de frivilliga och ofrivilliga uppbrotten. Efterlämnade sår och ärr i både kropp och själ berör på djupet. Ibland förändras hela vårt liv. Därför är det viktigt att tiden efter uppbrottet får gå i långsamhet. När livet ”skalas av” får det andra proportioner. Det som tidigare var viktigt blir mer oviktigt och tvärtom. En del av livet omvärderas. Det kan kännas som att åka hiss från huvudets regioner där mitt logiska, rationella och intellektuella jag finns, den halvmeterlånga färden till mage och hjärta där mitt emotionella, intuitiva och irrationella jag finns. Att få tid att möta dolda skikt i mitt inre och ”komma till mig själv”. Detta ”inre uppbrott” är nog det viktigaste vi kan få. Det ger livet en ny lyster och en djupare mening.

Vandring – till Emmaus

"Samma dag var två lärjungar på väg till en liten by som ligger en mil från Jerusalem och som heter Emmaus. De talade med varandra om allt det som hade hänt. (Luk. 24:13-14)

Fötterna gick av sig själva. De två vännerna märkte inte av den långa raksträckans ojämnheter och det virvlande dammet som hade lägrat sig på vägen. De kände heller inte av någon trötthet i fötter och vader. De hade bara ett mål för ögonen: att komma fram och få berätta om allt det som hade hänt. De gick en inre vandring i den yttre vandringens form. Det förunderliga, men fantastiska ryktet om att den korsfäste predikanten och undergöraren Jesus från Nasaret hade fått liv igen efter att ha varit död och begravnen i flera dagar, gav dem förunderlig kraft och extra stark motivation att vandra den långa vägen till byn Emmaus.

De kanske bodde i byn Emmaus eller så var de möjligen på väg till vänner eller släktingar som bodde där, för att berätta om sina frågor och om de rykten de hört. Det kändes lätt att gå. De ville ju komma fram så fort det bara gick. De bar på en slags skräckblandad förtjusning. Tänk om det ändå låg något i kvinnornas berättelser. Tänk om det var sant att hans kropp var borta. Men hur skulle det ha gått till? Vittnesbörden om hur hans döda kropp hade lagts i den lånade graven och sedan täppts till av en stor sten, hade varit samstämmiga. Och hur kunde någon ha kraft nog att rulla bort denna jättelika sten från graven? Och framför allt – inte var det väl möjligt att han av någon obegriplig kraft hade fått liv igen och kunnat gå ut ur graven? Eller...

Frihet – vandringens livsluft

Jag andas in den frihetens luft som fyller mitt inre med kraft och mina lungor med syrerik näring. Jag andas ut mina erfarenheter av ofrihet och instängdhet. Jag andas in mitt sökande efter att leva närmare mitt jag. Jag andas ut min bundenhet av jagets fängelse. Jag andas in min längtan efter liv och mening. Jag andas ut livets trivialiteter och gråhet. Jag andas in tillit och inre ro. Jag andas ut min oro och fruktan. Var jag än går andas jag in det friska och oanfrätta och jag andas ut det sjuka och stagnerade i mitt liv. Det är frihet.

Att vara fri är att gå in i öppna yttre och inre landskap och ”låta solen värma min kind, vinden vara min vän och regnet vattna själens jord”. Att vara fri kan vara att släppa alltför starka kontrollbehov och låsa upp själens inre gömmor, som kan ha legat dolda bakom stängda dörrar inom mig. Att vara fri kan vara att få distans till vardagliga plikter och krav och pröva nya tankar och slumrande ”längtor”. Att vara fri kan vara att upptäcka vikten att kunna överlämna sitt eget liv, svårigheter och glädjeämnen till den som är större.

Pilgrimen vandrar i det ofärdiga, fria och obundna landskapet. Det räcker att ta ett steg i taget. Några hittar sin väg tidigt i livet, andra prövar olika leder att gå på under olika skeden av livet. Men det finns också rösade leder. Andra har gått före och trampat upp vandringsdugliga leder. Dem kan vi följa. Mitt i det väglösa är pilgrimen insatt i ett meningsfullt sammanhang. Hon vet varifrån hon kommer och vart hon är på väg. Hon är i en mening en främling under det tidsbegränsade och tillfälliga livet, med insikten om att vara i världen men inte av den.

En pilgrim är lik den bortflyende måsen, som hittat bärande vind och som vill flyga högt och fritt i hjärtats lätthet och med vidgat perspektiv se på livets inre landskap.

Möte – med okänd följeslagare

”Medan de gick där och samtalade och diskuterade kom Jesus själv och slog följe med dem.” (Luk. 24:15)

De två lärjungarna tycktes vara så upptagna av sitt samtal att de inte alls lade märke till att de fått en extra medvandrande. Han verkade ha kommit ur tomma intet. Men de accepterade att de fått en färdkamrat, som uppenbarligen ville dela ett stycke av deras vandring. Och inte bara det. Han ville mer. Med ökad förvåning märkte de att främlingen ville – och kunde – lägga ut texterna från Mose och profeterna så att de förstod vad där stod. Inte visste de att det fanns så mycket skrivet om den Messias som de ju upplevde att de hade mött, innan han blev dödad.

Och här kom nu en okänd man som från ingenstans och med lärdom och inlevelse berättade om denne Messias, som de hade hört så många rykten om denna morgon. Storögda tittade de på varandra och undrade i sitt sinne varifrån denna man hade fått så mycken kunskap och vishet om det som hade hänt. De blev mer och mer upplivade, ja så till den grad att de senare skulle beskriva sina känslor som att de hade brinnande hjärtan under hela vandringen tillsammans med den nye medvandranden.

Mötet med denne man blev helt avgörande för deras fortsatta liv. Delandet och samtalet blev början på en helt ny fas i deras liv. Frågetecknen rätades ut och de trodde.

Delande – mötets djup

När man är ute på vandring blir det mer eller mindre självklart att dela med sig av det man har i ryggsäcken till andra medvandrare – vatten, russin, plåster och fotsalva. Det kan också handla om att ge massage för trötta ryggmuskler, ge varandra små åkarbrasor när man fryser och ibland tvätta varandras fötter. Det yttre delandet blir ganska självklart när man vandrat ihop en hel dag, svettats ihop, delat tankar och tystnad ihop och levt tillsammans ute i naturens katedral ihop. När man efterhand svetsats ihop är steget inte långt till att dela andra skikt av ens liv. Det som är mer sårbart och utsatt. Mer sårigt. Att dela något av ens livsberättelse kan bli första steget att öppna upp det som tidigare varit tillslutet.

För många kan det bli förlösande att kanske för första gången få berätta om det som tidigare varit instängt och inkapslat i ens jag. Då kan det kännas förunderligt befriande att plötsligt få tala med en medvandrare man inte känt mer än några timmar, om det som legat och pyrt en tid under ytan. Ur det svåra och mörka kan då de underbaraste orkidéer växa upp. Dela för att hela. Dela för att mogna en smula. Dela för att inre sår ska kunna läkas. När möten sker mellan hjärtan och inte bara mellan huvuden – när känslomässiga och intuitiva skikt möter samma skikt hos andra – då blir vi berörda och påminns om att livet är som bäst när vi lever i relation med andra – på djupet.

Vi är här på jorden för att dela. Som Gud delar sitt liv med oss, så får vi dela våra liv med varandra.

Rastplats – utmed vägen

”De var nästan framme vid byn dit de skulle, och han såg ut att vilja gå vidare, men de höll kvar honom och sade: ‘Stanna hos oss. Det börjar bli kväll och dagen är snart slut. Då följde han med in och stannade hos dem.’ (Luk. 24:28-29)

De var förundrade. De var berörda. De var fångade av den okände medvandrarens klarsyn, för hans tolkning av vad som hade hänt och av hans engagerade framtoning. De var omtumlade och ville inte släppa honom. Det var som om de sade: Gå inte än, berätta mer, vi vill veta mer... De blev som barn, som när mamma eller pappa berättat en saga och de bara ville höra mer och mer. De tycks ha hittat ett hus – ett värdshus? En bekants hem? En liten obebodd stuga utmed vägen? Eller var de rentav framme i byn Emmaus där en av dem bodde? Berättelsen ger inget svar. Men den okände medvandrararen följer med in och stannar hos dem. En stund till. Den troligen välbehövliga rastplatsen blev platsen för ett av historiens starkaste möten – likvärdigt med Maria från Magdalas möte med sin nyligen uppståndne mästare i örtaträdgården utanför graven. Jesu gestalt var som en magnet. Han drog människor till sig. Han tycks ha haft en stark dragningskraft bara genom sitt sätt att vara – ett slags kroppsspråk som ju oftast talar mer än alla ord och budskap. Det var som om denne okände medvandrare förkroppsligade det han berättade.

Så sätter de sig i vilans ställning och pustar ut efter den långa vandringen. I detta rekreationens ögonblick, där kroppens muskler får pausera och återhämta sig en stund, så är deras inre öron på vid gavel. De vill höra mer. De vill försöka förstå än mer av det skeende som de just fått höra om. Glädjen över att ha fått möta denne märklige man, som utan vidare slagit följe med dem, berättat så mycket om det de själva inte visste vad de skulle tro om, var näst intill gränslös.

I det stillhetens rum de nu befann sig, såg de oavbrutet på denne mans av damm och svett genompyrda kläder och på hans ansikte som tycktes stråla av ett ljus som färgade både hans ögon och hans tal. Vem var han? Varför hade han gjort ett så starkt intryck på dem? Hur kunde han veta allt det som han just berättat för dem? Var han en skriftlärdd? En präst eller levit? En profet? De visste inte. Men vad de visste var att de inte ville låta honom gå. De ville vara nära honom. De kände sig hemma med honom. Trygga. Lite bekymmerslösa. Ville höra mer. Lyssna på fortsättningen. I lugn och ro. På den rastplats de nu hade intagit...

Bekymmerslöshet – rastplatsens själ

”Blott en dag, ett ögonblick i sänder,
vilken tröst vad än som kommer på.

Allt ju vilar i min Faders händer,
skulle jag som barn väl ängslas då?”

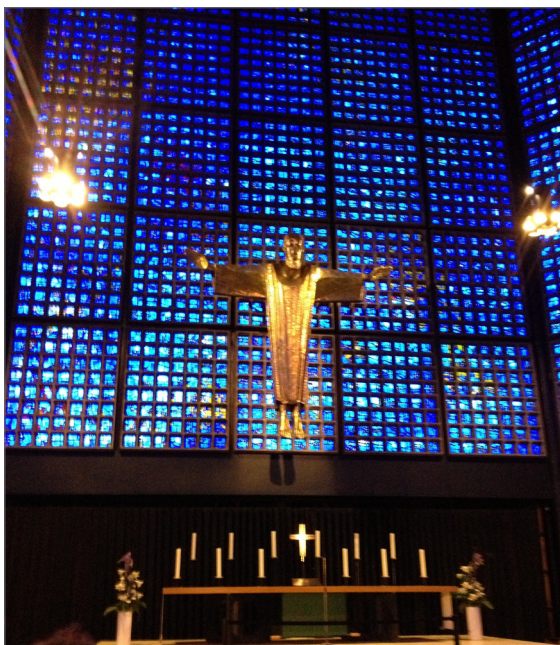
Psalmens kända ord berör. Att bara ta en dag i taget. Inte bekymra sig (mer än nödvändigt) för morgondagen. Lära sig leva här och nu. Vara närvarande i det som sker – denna vardagslivets svåra konst som samtidigt kan vara så befriande.

Bekymmerslöshet! Vilket ljuvligt litet ord. Naturligtvis är ingen människa fri från bekymmer. Vi bär alla våra bördor och sår som livet, vi själva och andra tillfogar oss. Ibland är livet outhärdligt tungt och svårt att stå ut med. Och ändå står detta ord framför oss, som vore det skrivet i eldskrift. När Jesus i Bergspredikan i Matteus evangeliet talar om att inte bekymra sig (Matt.6), så tycks han mena att inte bekymra sig i onödan, eller bekymra sig för fel saker. Det kan handla om att bli kvitt onödiga kontrollbehov eller låta bli att haka upp sig på detaljer. Det kan handla om att rensa bort en del av det myckna man samlat på sig under åren och som mest skapar bekymmer.

Andan av en dos bekymmerslöshet kan få människan att slappna av. I rastplatsens vila kan man överfallas av den bekymmerslöshet som livet då och då kan erbjuda. I benådade ögonblick kan man uppleva att ens bekymmer inte väger mer än en fågelfjäder. I evighetens perspektiv. Bekymmerslöshet handlar alltså om att dels få en större distans till sina mörka och tunga stråk, dels att överlåta mer av dem till den medvandrare som delar livsvandringen med en – Gud själv.

Bön – den viktiga välsignelseakten

”När han sedan låg till bords med dem tog han brödet, läste tackbönen... (Luk. 24:30a)

Det ser ut som om de båda Emmausvandrarna hade ordnat en liten kvällsvard för dem och bätt Jesus att läsa den bordsbön som var tradition i den judiska kulturen. Ur den välbehövliga tystnaden hördes så Jesu ord:

”Lovad vare du Herre vår Gud, världens konung, som låter bröd framgå ur jorden.” Eftersom allt skapat härstammade från Skaparen själv, inte minst den säd som växte på

åkrarna och som människan fick ta del av och bearbeta till bröd, så var det självklart att tacka för alla goda gåvor som Gud gav. Tacka och be om Guds välsignelse.

Bönelivet präglade allt liv. På morgonen tackade man för nattens vila och bad för den dag som låg framför en. Vid alla måltider bads bordsbön. På kvällen bad man inför den stundande nattens vila. Under dagens bestyr bads olika typer av böner – inför arbetet, inför möten med andra, inför sjukdom och själsmörker, inför kommande sådd och skördar, ja för allt som hade med livet att göra. Den bok som användes mest var förstås bönboken framför alla andra – Psaltaren. Psalmernas böner handlade om allt som kunde hända i vardag och helg, i krig och fred, morgon och kväll, i glädje och sorg, i hat och kärlek. Inga känslor och

tankar var förbjudna. Allt kunde man ta upp med den allestädes närvarande Jahve. Man lärde sig att idissla orden och lära sig dem utantill. Många av böerna hade ju betts av den store kung David. Därför var dessa böer både slitstarka och djupt erfarna.

Att Jesus nu bad bordsbönen över det bröd de skulle äta, var alltså en självklarhet. Bönen var en del av själva andningen i den judiska tron. Utan bön – inget egentligt andligt liv. Och trots att Emmausvandrarna inte känt Jesus mer än en kort stund, bad de honom läsa bordsbönen. Ett tecken på deras snabbt uppkomna förtroende för honom.

Tystnaden – böens jordmån

”I Guds tystnad får jag vara, ordlös, stilla, utan krav.

Klara rymder, öppna dagar:

här en strand vid nådens hav.”

I psalmens ord påminns pilgrimen om tystnadens nödvändighet i vardagen. Är man ovan vid tystnaden kan den kännas plågsam och ovälkommen i början. Spretiga känslor och osammanhängande tankar ockuperar då oftast hjärnan och hjärtat. I tystnaden kan floder av besvärliga känslor och ostrukturerade tankar välla fram som från ingenstans.

Så småningom börjar man lära sig att umgås med denna tystnad, som tidigare varit en bristvara i ens liv. Efter ett tag kan den upplevas som en välsignelse, ett behov man längtar tillbaka till. Alldeles särskilt gäller det dem som annars är ganska pratglada, men som nu får pröva den tystnad man saknat i sitt liv. För en del blir tystnaden efterhand ett oundgängligt behov. Man kan längta efter tider och platser då man kan få möjlighet att komma bort ifrån yttre och inre ljud och bildbrus. Få tid att hitta tillbaka till sig själv. Få tid att söka sitt eget hjärtas innersta längtan. Få tid att be till den Gud man kanske tidigare varit omedveten om, men som nu blivit mer levande i ens liv.

Efter ett tag kan man lära sig att leva i en inre tystnad, även om det väsnas utanför. Tystnaden är helande. Den ger sinnesro och en välgörande distans till stress och splittring. Den öppnar upp dolda skikt i ens inre. Den som prövat på tystnadens välgörande inverkan, har i en mening blivit beroende av den. Den har blivit som en välkommen vän. Det är i den inre tystnaden den ordlösa bönen har sitt säte.

Tystnad och bön är djupt förknippade med varandra. Tystnaden bidrar till en större öppenhet för skikt som ligger bortom det synliga och påtagliga. I tystnaden möts därför människan och Gud lättare. I viskningen, i bäckens porlande, i fågelsången, i vindens sus och själens längtan, hörs Guds röst tydligare än annars. Tystnaden är verkligen bönen's jordmån.

Måltid – dela brödet

"...bröt det och gav åt dem. Då öppnades deras ögon och de kände igen honom, men han försvann ur deras åsyn. Och de sade till varandra: 'Brann inte våra hjärtan när han talade till oss på vägen och utlade skriftena för oss?' (Luk. 24: 30b-32).

Redan som barn måste Jesus ha sett hur fälten vitnade av skörd, vars mjöl bakades ut till varma, goda limpor. Han såg hur druvorna i vingårdarna mognade och jäste till drickbart vin. Han såg lamm som slaktades till påskmåltiden och förstod hur viktigt vatten i brunnarna var för försörjningen. Tidigt måste han ha lagt märke till mognads och växtprocesser i naturen – förutsättningen för människors mathushållning – bilder han senare skulle komma att använda sig av i sina liknelser om livet i Guds rike. Hemma i Nasaret kunde samtalen kring bordsgemenskapen handla om glädje och svårigheter i timmerverkstaden, hur brunnens vattentillgång i byn såg ut och tankar man bar med sig från det senaste besöket i synagogan.

Men nu handlade den enkla kvällsmåltiden med bröd (och vin?) om morgonens oerhörda och obegripliga skeende vid en grav strax utanför Jerusalems murar. Och när Jesus bröt det bröd han fått i sina händer, så hände det alldeles fantastiska – fjällen föll från de bådas ögon och de kände plötsligt igen honom. Det var ju han. Det var ju om honom själv han hade talat hela tiden. Det var ju den uppståndne i egen hög person som hade vandrat med dem och lagt ut skrifternas tolkning som handlade om Messias ankomst. Tänk att de inte hade känt igen honom – förrän nu.

Deras hjärtan brann ju när han berättade allt detta för dem. Tänk att de först såg vem han var, när han bröt brödet med dem. Det behövdes en brödsbrytelse. De hade hört från flera lärjungar hur Jesus hade brutit bröd med de tolv för några dagar sedan. De hade suttit i en sal för att fira påsk tillsammans och Jesus hade talat om sitt förestående lidande. Lärjungarna hade haft svårt att riktigt förstå vad han menade. Då. Men inte nu. Nu förstod de. Nu såg de klart. Precis som Emmausvandrarerna hade sett klart vem deras medvandrare egentligen var. De hade mött den uppståndne. Och de trodde...

Enkelhet – måltidens själ

Att inte ha så det räcker är alltför många människors situation i vår värld idag. Man behöver mer av mycket. Ibland av allt. Mat och dryck. Kläder och ett anständigt hem. Ett arbete med en lön som gör att man klarar av sitt liv. En sparad slant. Och mycket mer... Ordet enkelhet passar inte in på dem som ett eftersträvansvärt mål. Man behöver istället en dräglig tillvaro utan hunger och törst, trasiga kläder, ett plåtskjul till bostad och diverse tillfällighetsarbeten.

Men man kan å andra sidan skaffa sig för mycket. I en levnadsstandard som för många i vår del av världen tenderar att bli allt högre, ökar inte sällan de konstlade behoven att skaffa mer och mer. Samla på hög. Några av de gamla dödssynderna återkommer i olika former: girighet och frosseri. Att leva enkelt – alldeles frivilligt – kan ibland upplevas som en exotisk orkidé.

Vid en pilgrimsvandring bär man ofta med sig mat för en dag. Det räcker oftast. Så handlar man utmed vägen dag för dag. Ibland blir man bjuden på mat i något generöst kök, som de gamla luffarna kunde bli förr. Så här enkelt kan man faktiskt leva. Några bär här, ett par äpplen där, harsyra och svamp, lite hoptiggt bröd, rent källvatten från bäck och brunn – kan bli färdkost på vägen. Ja, så är det. Man behöver inte alls så mycket som man tror. Man kan lära sig att leva mycket enkelt och mycket gott. Avskalandets välsignelser kan bli till ett evangelium.

Därför är enkelheten måltidens själ.

Mål – att berätta för världen

"De bröt genast upp och återvände till Jerusalem, där de fann de elva och alla de andra församlade, och dessa sade: 'Herren har verkligen blivit uppväckt och han har visat sig för Simon.' Själva berättade de då vad som hade hänt dem på vägen och hur han hade gett sig till känna för dem genom att bryta brödet." (Luk.24:33-35).

Deras första tanke var att de måste gå tillbaka till Jerusalem och berätta för apostlarna och kvinnorna vad de hade varit med om. Det hade blivit klart för dem att målet för hela deras liv var att få följa den uppståndne Jesus in i evighetens ljus. Han hade med all önskvärd tydlighet visat att döden inte kunde hålla honom fast. Livet var starkare än döden. Vilken fantastisk tro. Nu hade de sett med egna ögon hur graven inte kunde behålla honom – mästaren från Nasaret – som visade sig vara Guds son.

De hade säkert mycket bråttom. Tröttheten var som bortblåst. De skyndade sig tillbaka till Jerusalem och fann de elva lärjungarna samlade i den sal där de tidigare firat den första nattvarden. Men innan de hann säga något så berättade några av de elva lärjungarna att Jesus visat sig för flera – inte minst Simon Petrus, men säkert också för Johannes och inte minst för Maria från Magdala. Det var inte bara de två Emmausvandrarna som hade brinnande hjärtan. Det hade de övriga också. Under över alla under. Deras älskade mästare var inte död. Han levde. De församlade förstod säkert att något helt nytt i världshistorien hade inträffat. Inte hade någon av dem hört talas om att det funnits någon annan som kommit tillbaka från de döda på det här viset. Inte till sin gamla jordiska kropp, utan till en helt annan. En som man kunde ta på, men ändå annorlunda.

Det allra viktigaste var ju att han hade kommit tillbaka till dem. Han hade med sitt eget liv visat dem att målet för deras livsvandring var att få komma hem till honom de vandrat med – till den plats, det tillstånd som kallas himlen...

Andlighet – målets inre liv

Att söka livets inre mittpunkt, att söka bortom det omedelbart synliga, handlar inte om att utesluta världen utanför utan att innesluta den. Vi lever en kort tid här på jorden. Då är vi till för varandra. Det är på jorden vi ska verka och leva som medkännande människor medan tiden är oss given. Det är att vara människa. Men vårt hopp – det som pilgrimer i alla tider och kulturer har haft – berättar om att döden inte är den slutliga stationen på vår livsfärd, utan snarare en port till en annan tillvaro. En annan slutstation. Den som av många kallas himlen – det tillstånd där alla gränser är utplånade och där allt levande når sin slutliga destination.

Redan här och nu känner pilgrimen en försmak av allt detta. När man går i skogar, berg och dalar känner man lätt en samhörighet med allt levande omkring sig. Eftersom människan är mer än biologi och kemi, mer än konsument och producent, mer än ett djur, mer än materia, mer än ett vilset stjärnstoft, söker hon sin existens rötter, ursprung och mål någon annanstans än i den yttre verkligheten. Hon söker den i ett slags inre andligt ljus. Hela jorden blir i en mening ”gudandad”. Människan möter sina släktingar var hon än går. Den idoge syster myra, den skönsjungande syster lärka, herr broder sol med sina varma, livgivande strålar, den bördiga moder jord och den vackra skira syster blåklocka. Alla hör ihop. Allt hör ihop. Vi är danade av samma skapare och består av samma grundämnen. Med sina livstolkande glasögon upplever pilgrimen en djup samhörighet med allt skapat. Det är som att gå i Guds eget pulserande hjärta – att gå i Gud var man än går. Det är detta som är försmaken av ”det himmelska livet”, där Gud blir allt i alla.

Målet som vi bär djupt inom oss, är att ha hjärtat fäst i nuet men också i evigheten.

Efterord

Man vet inte med säkerhet var byn Emmaus låg. Flera orter har pekats ut inom det angivna avståndet till Jerusalem t.ex. byarna Abu Gosh och Moza.

Kleopas kan kanske vara en bror till Jesu jordiske far Josef. Möjligen kan också en av hans söner, Symeon, ha efterträtt aposteln Jakob som urförsamlingens ledare.

Normalt brukar man säga att Gamla Testamentet, som Jesus hänvisar till när han lägger ut skrifterna för de två lärjungarna, består av Mose lag, Profeterna och Skrifterna. Jesus tycks ha gått igenom dessa tre delar när han beskriver den frälsningshistoria han själv är en helt avgörande del i.

När det står att Jesus visade sig för Simon finns samma uppgift i Paulus brev till korintierna (1 Kor. 15:5) – det kapitel där det omtalas en mängd möten människor haft med den uppståndne.

Idag brukar Emmausberättelsen ligga som grund för de vandringar som anordnas lite varstans i landet under Annandag Påsk, men är samtidigt en prototyp för vilken pilgrimsvandring som helst.

Så kan berättelsen om Emmausvandrarnas uppbrott, vandring, möte, rastplats, bön, måltid och mål, tillsammans med orden frihet, enkelhet, tystnad, bekymmerslöshet, långsamhet, andlighet och delande beskriva innehållet och egenarten hos både den fysiska pilgrimsvandringen och hela vår livsvandring.

Pax et Bonum

